

İSTANBUL
ENKEK ÖĞRETMEN OKULU
KÜTÜPHANESİ

№ _____

Tarih 20/5/1940

KAYNAK

BALIKESİR HALKEVİ

İÇİNDEKİLER

18 Mart Çanakkale:	Zinnur Erginer
16 Mart:	Eminittin Çeliköz
General Kâzım Özalp'ın Konferansı:	General Kâzım Özalp
Büyük Misafirimizi Dinledik:	Eminittin Çeliköz
Yarının Emniyeti İçin Böyle Çalışılır!	Eminittin Çeliköz
Bir Hitabe:	Refet Onurlu
Ferağat:	C. Atakent
Bir konferans:	Esat Budakoğlu

Kaynak Tahrir Hey'eti:

1 — Eminiddin Çelikköz	Lise Türkçe öğretmeni «Rejs »
2 — Refet Onurlu	Lise Tarih »
3 — Refik Fikret Sağnak	Lise Edebiyat »
4 — Cezmi Tahir Berkün	Lise Türkçe »
5 — Ekrem Çavuldur	Ticaret Odası BaşKâtibi
6 — Zekâi	Vilâyet Daimî Encümen BaşKâtibi
7 — K. Kâni Akpınarlı	Serbest meslek Sahibi
8 — Rasim Kocabaş	Lise Türkçe öğretmeni

Kaynak Mülhakat muhabir azaları:

1 — İsmail Hakkı Akay	Konakpınar nahiyesi Müdürü
2 — Tahir Harimî Balcıoğlu	Edremit ticaretle meşgul, Müdekkikinden
3 — Ruhi Naci Sağdıç	Burhaniye — Pelitköy Edebiyatı.
4 — Osman Balkır	Burhaniye — Şarköy öğretmenlerinden
5 — Mustafa Saman	Savaştepe Nahiyesi öğretmenlerinden
6 — Ali Kadir Balkan	Sındırgı Marif Memuru
7 — Kemal Üzer	Havran — DereiViran köyü öğretmeni
8 — Mustafa Doğan	Bandırma öğretmenlerinden
9 — Salih Vecdî Bora	Gönen öğretmenlerinden
10 — Nuri Dundar	Dursunbey Ziraat muallimi

18 Mart Çanakkale

ZINNUR ERGİNER

Osmanlı devletinin Sevr muahedelerini imzalamak için gönderdiği heyete Fransız başvekili Miran şöyle demişti:

«Devletinizin büyük harbdeki mesuliyeti o kadar büyüktür ki bunu yalnız size karşı sevkettiğimiz orduların fedakârlıkları ile ölçemeyiz. Çok mühim bir deniz yolunu kapamakla siz Rusya ve Romanya ile garbdeki müttefiklerin muvasalalarını kestiniz ve harbi en az iki sene uzatarak bizi milyonlarca zarara soktunuz.»

Vaziyet Türk görüşüne nazaran şüphesiz böyle değildi. Bu yüksek ve şanlı müdafaa Çarlık Rusyayı yıkmış, İstanbul ve Boğazları istilâdan korumuştur.

Çanakkale harbi 10 ağustos 1914 te iki geminin (Goben, Breslav) bize iltihakıyla başladı.

Düşmanlar 19 şubat 1915 e kadar sadece boğazın ablukasıyla meşgul oldular. Bu zaman içinde Türkler Boğazın tahkimine çalıştılar. O zaman müttefikimiz olan Almanyadan son şekil toplar getirtilecekti Fakat bu mümkün olmadı. Türk askeri eski şekilde açılmış lağımın, hendeklerin, çukurların arasına yerleştirdiği eski toplarla zaferler

kazandı. Meselâ Çanakkale boğazındaki bataryalar için General (Kannengisser) kitabında: «da ha ben mektepte okurken bunlara demode olmuş nazariyle bakılıyordu.» diyor. Sonra tecrübeler bu eski toplarla da Türk adı olduktan sonra müdafaa yapılabileceğini gösterdi. Almanlar ise düşman filolarının kısa bir bombardımanı ile bu kalelerin yıkılacağını, bu topların berhava olacağını, bunların başında efrat tutmanın doğru olmayacağını söylüyorlardı.

Hâdiseler başgösterdi. Türk askeri bu eski kaleler içinde bombardımanları savuşturdu ve icap ettikçe güllerini savurdu.

Çanakkaleye denizden hücum..

Çanakkaleye denizden hücum ederek boğazı zorlayıp geçmek Rusya ile muvasalayı temin etmek kararı 23 ikinciteşrin 1914 te verilmişti. Savaş 19 şubat 1915 te başladı. Düşman deniz taarruzunu Amiral Karden idare ediyordu Filonun yekûnu 187 ve yalnız (Küin Elizabet zırhlısının yalnız bir bordosundaki toplarla yaptığı bir ateş (7442) kilogram ağırlığında idi. 25 Şubat ve 18 marta kadar geçen

16 Mart

«1920» nin kan ve hıyanet günü, 16 marttır.

Bu tarih, İstanbulun, çok feci işgal günüdür. Mazi oldu gerçi.. Lâkin, acı mı acı.. O anı, buna benzer günleri, hiç unutmamak, Türkün şı arı olmalıdır. Ki benliğimizde tutuşacak yanar dağlar — O kara günleri — lâvleriyle ilelebet örtün.

Ey vatanş, o kan ve hıyanet sabahının bütün ânatını bir tablo halinde mu hayyilende yaşat!.. İnsanlığın vicdanlarını sızlatan o vahşetleri hatırla!..

Ey genç, o günlerin şehitlerine kalbini mezar yap; sıkıntılarını da çelenk..

Bugünden daha kuvvetli ve daha çok mefkûrene bağlı bulunmak için kalbini çelikle, dımağını besle, kafanı büyü!..

Asrın terakki ve tekemmüllerine eşit medeniyetini daha üstün kılmak, kan ve hıyanet hortlağına çarpma mak buna bağlı..

EMİNİTTİN ÇELİKÖZ

zamanlarda Türk kıyıları her gün bombardıman edilir. Bazan bir iki mayını sökebilir, fakat hiçbir şey yapamazlar. Bu vaziyet karşısında Amiral Karde'nin bütün ümitleri eriyor ve 20 marta kadar kat'i taarruz emri alınca hastalanıp Maltaya gidiyor.

1915 senesi martının 18 inci günü.

Düşman filoları Limlide toplanmış, sabah oluyor, hava sakin, sisler yavaş yavaş çekildi. Yeni Amiral, gemisine hareket işaretini çekti, ışıklar altında pırıl pırıl süzülen filosuna gururla bakıyor.

Saat ona doğru düşman filosunun boğaza doğru gelmekte olduğu kumandanlığa bildirildi. Kumandana vekâlet eden erkânı harbiye reisi kaymakamı Salâhaddin Adil kumandanlığın diğer erkânı ile birlikte Çanakkalenin 2,5 kilometre cenubunda ve sahilden 600 metre uzakta dürbini kurdurarak ilerlemekte olan gemilerin adlarını birer birer saymaya başladı. İlk ateşi Triyumph zırhlısı açtı. Adadolu sahillerindeki obüs bataryalarımızı döğmeğe başladı. İkinci filodan Prens Jorj Trakya sahiline ateş açtı. Hele Elizabet, Anadolu kıyılarını cehennemi bir ateş altında bulunduruyordu.

Tabyaların gerisinde hendeklerde oturan Mehmetçikler susmuş, emir bekliyorlar. Subaylar dürbinlerin başında gemileri gözetliyorlar, telemetre ile mesafeyi ölçüyor, topbaşındakilerden haber soruyor, müstahkem mevkiilerle irtibat tesis ediyorlardı.

Bunlar dikeyamaçlar gerisinden ateş ediyorlardı. Ağamemnun zırhlısına bu obüsler 12 isabet yapmışlardı. (Enfleksibil) in pruvaya direğinin ayağı koptu, yangın başladı. Türk gözetleme yerinden ilk görülen bozgun bu geminin gerilemesi oldu. Saat bire

doğru gemiler istikâmlarımızın tamamen bozulduğunu sanarak daha yakına sokuldular. Bu anda Türkler Ateşe başladı, Buve gemisinin isabetli ateşler neticesi bir anda cephaneligi patladı, gemi 700 kişi ile beraber boğazın sularına gömüldü.

Birinci filonun yerini ikinci filo aldı, şiddetli bir ateş Türk istikâmlarını döğüyordu. Çimenlik tabyası sükût etmişti. Sabahtanberi ateş eden Dardanos kıymetli iki subayını kaybederek o da susmuştu. Buna rağmen gene yılmıyan kahramanlar 7 büyük gemiyi de iş yapamaz şekle koymuşlardı. Halbuki filo henüz Türklerin en ileri mayın tarlalarına bile yaklaşmamıştı. 18 Martta en büyük rolü oynayan mayınlar nasıl dökülmüştü?

Çanakkale müstahkem mevki kumandanı ilk teşebbüsünden itibaren güdülen tabiyeyi iyi anlamıştı.

Düşmanlar şöyle düşünmüşlerdi. Geceli gündüzlü tarama ile mayınları toplamak, Türklerin mukabil tedbiri, her toplatılan mayının yerine yenisini koymak. Elimizde yetecek kadar mayın yoktu. Bunun için ancak Türk askerinin yapacağı bir çare bulundu. Rusların Karadeniz limanlarımız önüne, Fransızların da İzmir limanı önüne döktükleri mayınlar toplatılacak, istifade edilecekti. Bu işi ancak yüksek Türk kahramanları başarabilirdi. Denize dökülmüş bir mayını çıkarmak ölümle karşılaşmak demekti. Almanlar bu işi kendilerinin yaptığını söylerler, bu kadar teh-

likeli bir işi Almanların yapabileceğine inanmak delilik olur.

Kahraman Nusret mayın gemisi.

Küçük kahraman gemi 17 Martta harp için hazırlık emrini aldı. Bu emir bütün mürettebatı Türk olan gemide büyük bir sevinç uyandırdı. Hepsinde de yapacakları işin her zamankinden çok zor ve çok şerefli olacağını biliyorlardı.

Düşman mayın arama gemileri gece yarısına kadar çalıştılar, arada sırada bizim işildaklarımız bunları aydınlattı ve sahil bataryaları ateş altına aldılar. 18 Mart sabaha karşı küçük Nusret yapacağı vazife hakkında ilk talimatı aldı. Kendi adını Türk tarihine geçirecek kendinden yüzlerce defa büyük gemileri yoketmek için 26 mayını sulara dökenecekti. Bu mahrem emri okuyan komutan irkilmedi ve derhal harekete geçti. Ön yüzbaşı Hafız Kaptanın kılavuzluğu ile boğazdan mayın tarlaları arasında süzülmiye başlayan küçük Nusret 5 mil süratle Anadolu kıyılarını takip ederek gidiyordu. Makinelerin muttarit sesleri ve bordolara çarpan suların sesinden başka ses işidilmiyordu. Hava ılık, deniz durgun.. Tanyeri yavaş yavaş ağarıyordu. Tam mayın dökme yerinde idiler. Düşman gemileri koyu bir sisin altında istim tutuyorlardı. Küçük Nusret ta «birinci mayının Funda» kumandası istildi. Zincir sesleri ve arkasından koca demir kütlesinin suyu yarmasından

Mebusumuz General Kâzım Özalp'ın Konferansı

2 - 3 - 940 Saat yirmi buçukta
Halkevinde bizzat söylemiştir.

Sayın arkadaşlar,

Sizlere böyle yakından hitap etmek fırsatına nail olduğumdan dolayı bahtıyarım. Bahkesirliğin yakın Türk tarihine şeref veren millî hizmet ve fedakârlıklarının hatırası bu anda gözümün önüne geliyor ve sizlerin şahsiyetlerinizde canlanıyor. Bütün Bahkesir vilâyeti halkının yerlerine ve hallerine göre vatan hizmetine nasıl koştuklarını, millî şeref ve namus uğrunda mal ve canlarını feda etmekten asla çekinmediklerini minnet ve şükran duygularıyla görmüş; aranızda çalışmış bir hemşerinizi, bir mebusu-

çıkan ses duyuldu. Az sora Nusret sancaktan bir devir yaptı. Taşıdığı 26 mayın sulara bıraktı. Süratle geridöndü, düşman gemileri- kahramanlar yatağında uyurlarken- kahraman Nusret ta Çanakkaleye ulaşmış başka hizmetler başarmak için İstanbul yolunu tutmuştu. Bu müthiş tuzaktan düşmanlar ancak zırhlıları suyun içinden çekilir gibi denizin dibini boylamaya başladıktan sora haberdar oldular. İngiliz komutanına sabaha kadar mayın toplayan gemicileri, bir gün evvel uçurdukları tayyarecileri sulara hiç bir tehlike kalmadığını haber vermişlerdi. Fakat o sulara her an Türk askerinin hazır bulunduğunu unutmuşlardı,

nuz olmakla müftebirim. Şimdi zize o günlerin vakalarından iztirap ve heyecanlarından bashedmiyeceğim. Çünkü o felâketlere doğrudan doğruya göğüs germiş, şerefli hizmetleri bizzat yapmış insanlarsınız. Kendilerinizin, babalarınızın, annelerinizin, kardeşlerinizin, akrabalarınızın yaptıklarını ve bildiklerini size burada tekrar etmek, hatıralarınızı tazelemekten başka birşey olamaz. Bu mücadelelerde çekilen meşakkat ve fedakârlıklar boşa gitmemiştir. Neticede vatanımız kurtulmuş, millet feyizli Cumhuriyet devrine kavuşmuştur.

Dünyanın en büyük denize devletlerinin Çanakkale karşısında duyduğu bu aciz, akıldan çıkarılmamalıdır. Yarın da bogazlara saldırmak isteyenler buluncaktır. Bunlar karşılarında yıkık hendeklerde saklı eski obüslerin yerinde en son şekilde silâhlanmış cumhuriyet ordularını bulacaklardır. 18 Martta Dünyanın en büyük gemileriyle Çanakkaleyi zorlamak mümkün olmamışsa bundan sora hiç olamaz. Ya karadan hücum ederlerse - Bunun dersini Büyük Türk oğlu Atatürk ve kahraman Türk milleti çoktan verdi.

Bu parçayı yazarken (M Şevki Yazman) ın Türk Çanakkale adlı eserinden istifade ettim.

Arkadaşlar,

On yedinci senesinde bulunduğumuz Cumhuriyet idaresinin ne kadar müşkül şartlar içinde başladığını hepimiz biliyoruz. Uzun harp senelerinden sonra memleketin bütün maddî mem-baları yıpranmış bir halde idi. Milletin manevî kıymet ve kudretinde başka güvenecek bir şeyimiz yoktu. İşte, yalnız bu kudret bugünkü Türkiye'yi yaratmış, yaşatmış kuvvetli bir mevcudiyet haline getirmiştir.

Ebedî Şef Atatürk, milletin yüksek vasıflarına uygun bir şekilde memleketi idare etmekle hamiyet ve dehasını göstererek en büyük hizmetleri, iyilikleri yapmağa muvaffak olmuştur. Atatürk bütün Türkler ilelebet takdis ile yad edecekler ve onun kurduğu esasları hassasiyetle koruyacaklardır.

On yedi senedenberi Türkiye'de muhtelif sahalarda başarılan işler gözönüne getirilir ise asırlarca ihmal edilen Türk kabiliyetinin nelere kadir olduğu anlaşılır. Millet, yine odur. Fakat eski devirlerde hiçbir işte onun temayülleri nazarı dikkate alınmaz, halk ile bir arada çalışılmaz idi. Milletin iradesinden doğan Halk Fırkası onun arzu ve kanaatlarına uygun bir program yapmış ve bu esaslar dairesinde çalışarak sayısız muvaffakiyetler temin etmiştir. Halk Fırkası programının ana hatlarından olan inkılâp hareketleriyle millet medenî sahada lâyık olduğu mertebeye yükselmiş içtimai hayat ta mesut inkişafına mazhar ol-

muştur. Halkevleri, kulûpler milletin bilgi ve anlayış seviyesinin yükselmesine, fikir ve beden terbiyesinin artmasına, fertler arasındaki samimiyet ve muhabbetin kuvvetlenmesine yarıyan müesseseler olmuşlardır.

Türkiye Cumhuriyet devrinde yalnız bu hususlarda değil, her sahada bütün cihanı hayrete bırakan terakkilere mazhar olmuş; hürmet edilir, her yerde hatırı sayılır bir mevcudiyet ve kuvvet haline gelmiştir. Bu terakkiyatı eski vaziyetle mukayese ederek tafsilâta girişmeği zait görüyorum.

Arkadaşlar;

Biz böyle sulh ve sükûn içinde memleketimizi terakki ettirmeğe çalışır iken Avrupada siyasî münakaşalar şiddetlendi. Almanya ve İtalya; Avusturyayı, Çekoslovakıyı ve Arnavutluğu işgal ederek muvazeneyi bozdular ve tehditkârana iddialarla hayat sahasından bahsetmeğe başladılar. Bu haller tabii olarak bütün cihanın nazarı dikkatini celbetti ve her tarafta endişeler uyandırdı. Avrupa kıtasındaki küçük hükûmetler telaşa düştüler. Biz; vaktile ihtiyatlı davranmış olduğumuz için hâdiseleri itidâl ve sükûnetle karşıladık. Bir taraftan da askerî hazırlıklarımızı daha ziyade süratlendirdik. Geçen kış Avrupada siyasî buhran arttı. Bütün sulhpervane gavretlere rağmen harbin önüne geçilmiyeceği görüldü. Artık Avrupa hükûmetleri harbin zuhuruna ve kendilerine

Büyük Misafirimizi Dinledik

3 - Mart - 940

Kara günlerimizin yoldaşı, yaralı bağrılarımızın merhemî Kâzım Özalpı, dün akşam gene aramızda bulduk Semamızın karlı ve temiz bir gününde şehrimize gelen General mebusumuzun, ayağının tozile müntehipleriyle karşılaşmak, musahabe etmek niyetinde olduğunu izhar edivermesi, muhitte derin bir alâka uyandırdı. Halkıvi salonu doldu.

Pek muhterem mebusumuz General Kâzım Özalp, üç çeyrek süren bir konferans verdiler. Çok yüksek bir alâka ile dinlenen bu sözler, memleketimiz halkının her yönden tenevvürü gereken meselelerin izahı olmuştur.

O sözleri aynen sahifelerimi-

ze geçiriyoruz.

Ruhları genişleten, memleket büyüklerine itimadı artıran çok kıymetli sözleriyle enerjileri yükseltmiştir.

Değerli mebusumuz, «Cumhurbaşkimimiz İsmet İnönünün yüksek idaresi ve isabetli görüşleri sayesinde» Türkiyenin, dünyayı dehşete veren bugünkü badiyelerde millî menfaatlerimize en uygun ve salim bir yol takip edeceğine dair olan kanaatimizi kuvvetleştirmiş, ve uzun süren alkışlar arasında sözlerine son vermiştir.

Memleketim havasına sözleriyle çok yüksek bir ruh genişliği bahşeden General Kâzım Özalp, sen var ol ve çok yaşa...

Eminittin Çeliköz

sirayet ihtimallerine göre askerî ve siyasî tetbirleri daha ehemmiyetle almağa başladılar. Bizim komşularımızla ve Balkan devletleriyle evvelce aramızda yapmış olduğumuz anlaşmalarla her cihetteki kara hudutlarımız emniyet altına alınmış bulunuyordu. Fakat çok kıymetli ve mühim sahil ve limanlarımızın bulunduğu Akdenizden bir tecavüze uğramıyacağımıza emin değildik. Bahusus hayli zamandanberi vakit vakit bu emniyetsizliği tevliht edecek sebepler de zuhur etmiş olduğunu hatırlarsınız.

Buna karşı askerî tetbirleri almakla beraber siyasî teşebbüslerden de geri kalmadık. Akde-

nizde bizim kadar millî menfaatleri olan ve orada emniyetin idamesine çalışan İngiltere ile yaptığımız temas ve müzakereler neticesinde Akdenizde müşterek menfaatlerimizi korumak gayesi etrafında anlaştık ve keyfiyeti bir beyenname ile bütün cihana ilân ettik. Bu suretle Akdenizde bir tecavüze karşı müttekabil yardım esasları teahhüt edilerek tecavüz ihtimalleri bertaraf edildi. Müdafaa vasıta ve tertiplerimiz kuvvetlendi.

Biz bu işler ile meşgul olur iken Avrupada ihtilâf artıyor ve buhran büyüyordu. Almanyanın Polonyadan yeni talep ve tehditleri vaziyetin vahametini gün-

den güne artırıyordu. O zamana kadar Almanya aleyhinde olan ve İngiliz ve Fransızlarla bir anlaşma müzakerelerini yapan Rusya bu müzakereyi katederek serî bir hareketle Almanya tarafına teveccüh etti. Ve onunla bir ademi tecavüz paktı yaptı. Bu hâdise bütün cihanı hayrette bırakan bir sürpriz olmuştur. Çünkü Almanya da Rusyaya karşı ötedenberi husumet besliyor idi. Bu anlaşmadan sonra Almanlar cesareti artarak Danziği alm bahanesiyle Polonyaya hücum ettiler. Polonyalıları; seferberliklerini ikmal edemeden ve sevk ceysı tecemmüllerini yapmak vakit kalmadan Alman ordu bastırdılar. Kısa bir zamanda Polonya ordusunu dağıttılar. Şer taraftan Sovyet Rusya bu anlaşma esaslarına göre selerini almak için harekete ti ve ordularını Polonyaya tuttu. İki büyük devletin aralındaki kendilerine nisbeter zayıf komşularını böylece ezerek ayılastıkları esnada İngiltere ile Fransa Almanya aleyhine harbe girdiler. İşte bütün dünyanın korktuğu felâket böylece bir emrivaki olmuştur. Bundan sonra Sovyet Rusya, Baltık memleketlerini tazyik ederek oralar da bazı sevkülceys noktalarını askerî işgal altına aldı. İki büyük devletin bu tarzı hareketleri Avrupada bulunan küçük hükümetlerin endişelerini arttırdı. Bitaraf kalmanın kendilerini her hangi bir tecavüzden masun bulunduramayacağını düşünerek çare aramağa koyuldular.

Biz ötedenberi Ruslarla aramızda mevcut olan dostluk esaslarını muhafaza etmişizdir. İngiliz ve Fransızlar ve diğer bütün devletlerle yapmış olduğumuz siyasî anlaşmalarda Rusya aleyhine müteveccih hiçbir taahhüde girmedik. Hattâ dostluğumuzu daha ileri götürerek bunu bir müttekabil yardım şekline koymak için çok samimî teşebbüslerde bulunduk. Sovyet Rusya bidayette bunu arzu etmiş iken birdenbire siyasî emel ve hedeflerini değiştirdi. Avrupada tecavüzî vaziyet almış olan Almanyanın yolunu tuttu. Müzakere esnasında bize yaptıkları bir takım teklifler millî menfaatlerimize mugayir görüldüğünden ve arzumuz hilâfına harbe sürüklenmemize sebebiyet verebilecek mahiyette olduğundan bitabi kabul etmedik. Maamafih buna rağmen aramızda dostluk bakidir.

Ruslar aleyhine tecavüzî bir teahhüde girmiş değiliz. Ve bizi böyle bir harekete hiçbir kimse sevk ve icbar edemez. İhtilâf vesileleri çıkmamasına da dikkat ediyoruz. Rusların da bize karşı tecavüz fikri beslediklerini zannetmiyoruz ve halen böyle bir emmare de görünmüyor. Şurada burada bu meseleler hakkında işitilen sözler, dedi kodu, propağanda ve bir takım tahminlerden başka birşey değildir. Şurasını da ilâve edeyim ki; Aldığımız siyasî ve askerî tedbirlerle eski hale nazaran çok kuvvetli bir vaziyete girmiş olan

Türkiyeye tecavüzü düşünmek büyük müşkülât ve tehlikeleri göze almak demektir. Ne Avrupa ve ne de Asya cihetinde böyle bir ihtiyatsızlığın yapılacağını ümit etmiyoruz. İngiliz ve Fransızlarla muayyen maksatlara ve sırf tedafii mülâhazalara istinaden yaptığımız ittifakın isabet ve ehemmiyetini bugünkü hâdiseler daha vazih bir surette gösteriyor. Coğrafi mevkîimize göre böyle büyük karışıklıklar da bizim münferit vaziyette kalmamız mümkün ve caiz olamazdı. Bitaraflık bir masuniyet temin etmiyor. Tecavüz için gücü yetmek ve işine gelip galip gelmemek zihniyeti hâkimdir. Yalnızlığımızdan istifade için fırsat bekleyenlerin bulunduğunu da biliyoruz. Müttefiklerimiz bizim için ne kadar faydalı işler biz de müttefiklerimiz için aynı derecede büyük bir kıymet ve kuvvetiz. Bunu herkes böyle takdir ediyor ve bütün cihan böyle anıyor. Sebeplerini tahlil etmeğe lüzum yoktur.

Arkadaşlar:

Bugünkü harp vaziyetini şöyle görüyoruz: Alman Fransız hududunda büyük ordular birbirlerinin karşısında hareketsiz duruyorlar. Bu cephe her iki tarafın ikişer milyondan fazla kuvvetleri toplanmıştır. Ne Almanlar ve ne de müttefikler bir taarruzu göze aldırıyorlar. Bu vaziyet ne zamana kadar böyle devam edebilir? Malûm olan kaidelere göre bir harbin neticeye varması için iki taraf orduların-

dan birinin mağlûp olması icap eder. Galibiyet müsademe ile temin olunur. Bu yapılmayınca halî harp devam eder ve iki taraftan hangisinin harbi idame ettiren membaları daha evvel tükenirse o tarafın orduları dağılır. Mağlûp vaziyete düşer. Bugün vukubulmakta olan keşif ve devriye müsademeleri, karşılıklı ateş teatileri, deniz çarpışmaları, hava faaliyetleri iki tarafın da kudret ve kabiliyetleri ile mütenasip olmayan talî hareketlerdir. Bu ehemmiyetsiz hareketler ile harp neticelendirilemez.

Vaziyetin bu şekilde devamı harp membaları daha vâsî olan müttefiklerin lehine kaydolunmaktadır. Bu sebepten Almanların muharebeyi uzatmamağa çalışacakları zannolunur. Bunun için de en kestirme yol Majino hattını ya doğrudan doğruya cepheden, yahut Hollânda ve Belçikayı dolaşarak hem cephe ve hem de yanlardan zorlamaktır. Eğer bunu göze aldırılmıyacak olurlar ise lehlerine bir fırsat zuhurunu bekliyecek ve mukavemeti idame için de harp membalarını tevsiya teşebbüs edeceklerdir. Bu maksatla Rusyadan ve Balkan memleketlerinden daha geniş mikyasta, emniyetli ve muntazam bir şekilde istifade çarelerini aramaları ve bunun için de bazı faaliyetlere geçmeleri ihtimali düşünülebilir. Böyle bir faaliyete geçtikleri takdirde bunun genişliği kendilerini harp cephesinde zayıf düşürmeyecek derecede olması menfaatleri ikti-

zasındandır. Maamafih ne kadar ufak mikyasta olur ise olsun bu vaziyette Almanların Balkanlarda veya memleketlerinden uzak olan başka mintakalarda yeni bir cephe kurmaları kolay bir iş değildir. Bu ayrıca bir gaye ile olur. Ve ıztırarî olarak harp cephesi aleyhine işler. Hem de şimdi o membalardan ettiği istifadeden de mahrum kalarak fayda yerine tehlikeli akibetlere uğrıyabilir. Bu yeni cephe her hangi bir mintakada teessüs eder ise etsin. Almanların vaziyetlerine göre idaresi birçok müşkülâta maruz kalacaktır. Halbuki tecavüze maruz bulunanlar ve müttefikler bunun karşısına çıkaracakları kuvvetleri vaziyet icabı olarak daha kolaylıkla sevk ve idare ve takviye imkânlarına maliktirler. Umumî harpte böyle misaller görülmüştür.

Arkadaşlar:

Kuvvet ve muharebe vasıtaları mütemediyen artmakta ve harp membaları çoğalmakta olan müttefiklerin ne yapabileceklerini de düşünelim: Bunlar tabii boş ve ilânihaye hareketsiz durmıyacaklardır. Şimdiki halde Almanyayı denizlerden abluka etmiş bulunuyorlar. Karadan ve havadan şiddetli tazyiklerin yapılabilmesi zamanını beklediklerine şüphe yoktur. Öyle görülüyor ki müttefikler kendi imalâtları ve Amerikaya yaptıkları siparişlerle yakın bir zamanda malzeme miktarını daha çok artıracak ve hava hakimiyetini de pek katî bir surette temine muvaffak olacaklardır. Ondan sonra

her cihetten daha müessir faaliyete geçmeleri tabiidir.

Arkadaşlar:

İki tarafın birbiri aleyhine kullandıkları vasıtaların biri de propagandadır. Bu suretle karşı millet ve ordularının maneviyatını kırmak, intizamını bozmak maksadile muharip devletlerin her vasıtaya müracaat ettikleri görülüyor. Harp uzadıkça bu propagandaların bilhassa zayıflamağa başlıyan taraf için tehlikeli gaileler tevhit edeceğini emsalleri ile gördük. Propaganda her zaman ehemmiyetlidir. Fakat harpte en çok ehemmiyetli olduğu muhakkaktır. Harbe nihayet verdirmek için şimdiki halde yapılmakta olan sulh teşebbüslerinin müessir olacağına ihtimal verilemez. Taraflardan biri zayıflamakta olduğunu hissetmeden iddia ve taleplerinden vaz geçecek gibi görünmüyorlar. Bu iddia ve talepler de birbirine o kadar zıt meselelerdir ki halli bugünkü şeraite göre mümkün görünmüyor.

Harpten evvel ve sonra yapılmış olan işgal ve istilâların akibeti harbin neticesine tabiidir. Şimdiki halde bunların hiçbir katî mahiyeti yoktur. İşgal ve istilâ edilen yerlerin fazlasıyla iddesi ve Avrupa devletleri hudut ve nizamlarının yeni bir şekilde kurulması mevzuubahstir.

Arkadaşlar,

Fransa hududunda vaziyet böyle devam ederken Baltık hükümetlerini tazyik eden Sovyet Rusya taleplerini - istiklâliyetine münafi görerek kabul etmi en

komsusu küçük Finlândiyaya hücum etti Üç aydanberi Finlândiyalı Rusların çok faik kuvvetlerine karşı vatanlarını kahramanca müdafaa ediyorlar. Bütün Finlândiya ordusu Hazar zamanında üç piyade fırkasından ibarettir. Seferde buna altı ihtiyat fırkası ve bazı avcı, dağcı ve Jandarma kıtaları ilâve olunur. İşte bu dokuz on fırkalık küçük ordu dört beş misli büyük ve ikmal membeları hudutsuz olan kuvvetlerin karşısında canla başla döğüşüyor. Birçok noktalarda Rusların iyi yetiştirilmiş muntazam fırkalarını daha az kuvvetlerle inhizame uğratmağa muvaffak oldular. Finlândiyalıların uğradıkları taarruza karşı; kahramanca müdafaa ve muvaffakiyetleri bütün cihanda hayret, alâka ve sempati uyardı. Cemiyeti akvamda ve her tarafta yardımlar yapılmasına kararlar verildi. Fakat bu yardımlar şimdiye kadar büyük mikyasta yapılmamıştır.

Ruslar bidayette Finlandiya ordusunu yanlarından çevirerek kısa zamanda imha etmek maksadını takip ettiler. Fakat geri ile muvasala müşkülâtını bertaraf edemediklerinden ve Finlândiyalıların mahirane ve cesurane mukabelelerinden dolayı bu plânlarında muvaffak olamadılar. Taarruz usulünü değıştirmeğe mecbur kalarak [Karelli] berzahına külliyyetli kuvvetler topladılar.

Ve [Mannerhayim] hattının bir kısmını cepheden zorlamağa karar verdiler. Adet faikiyetine dayanarak külliyyetli insan ve malzeme zayıfatını göze alıp hücumla başladılar.

Finlândiyalıları mevzîin çok tazyika uğruyan kısımlarını terk ederek gerideki hatlara çekildiler. Terkettikleri mevzîlerinin hemen yakınında yeni bir hatta yerleşmeleri Finlândiya kuvvetlerinin paniğe uğramadıklarına ve muntazam çekildiklerine delâlet ediyor. Bu usuldeki taarruz karşısında müdafilerin müteakip ve müteaddit müdafaa hatları tutmaları kabil olduğuna göre Finlândiya muharebesinin ne safhalara gireceğini ve ne kadar süreceğini kestirmek mümkün değildir. Rusların o havali için başka tasavvurları olup olmadığı da meçhuldür. Şimdiki halde Sovyet Rusya ile müttefikler arasında hali harp yoktur. Fakat Almanya ile olan münasebetleri onu müttefiklerin menfaatlerini doğrudan doğruya ihlâl edecek faaliyetlere sevk eder ise tabîî aralarında harp açılacaktır. Bu halde bizim alacağımız vaziyet, her iki tarafla aramızda mevcut olan anlaşmaların hükûmlerine tâbi olacaktır.

Arkadaşlar,

Harpten evvel siyasî faaliyetlerde Almanya ile birlikte hareket eden İtalya muharebe başladıktan sonra harp harici vaziyette olduğunu ilân etmekle beraber Almanya'ya karşı temayül ve müsaadekârlıklarını her vesile ile izhar etmektedir. Siyasî ricâli, bitaraflığın İtalyanın millî menfaatlerine uygun olmadığını beyan ediyorlar. Buna göre İtalyanların harbe girmek için müttefikleri uygun ve kendi lehleri ne müsait olacak bir fırsatın zuhuruna intizar ettikleri anlaşılıyor. Bu fırsat belki harp netice-

sine kadar da zuhur etmeyecektir.

Büyük harbin ne safhalara gireceğini ve ne kadar devam edebileceğini tahmin edemeyiz. Bu hususat hakkında söylenen mütealealar ihtimallere dayanan faraziyelerdir. Bu çetin müphemiyet içinde milletimizin yüksek vasıflarına, ordumuzun kıymet ve kudretine güvenerek hâdiseleri sükûnet ve itidâl ile takip edebiliyoruz. Ordumuza ötedenberi milletin verdiği ehemmiyet ve yaptığı fedakârlığın iyi tesirlerini şimdi memnuniyetle görmekteyiz. Türkiye bugün en modern esliha ve teçhizata sahip olan bir orduya maliktir. Maddî kuvveti böyle mükemmel olan ordumuzun manevî kıymetini de milletimizin kahramanlık ve vatanperverlik vasıfları tamamlamaktadır.

Arkadaşlar,

Biz şimdiki halde harp harici vaziyette bulunuyoruz. Buraya kadar arzettiğim mütealeattan anlaşıldığı veçhile halen harbin bize sırayet etmesi muhtemel görülüyor. Böyle olmakla beraber askerî tedbirlerden başka bu fevkalâde ahval içinde hükûmet ve milletçe burada hatırlatmak isterim: Memleketimize ait askerî yapılacak daha birçok vazifeler vardır. Bu vazifelerin lâyıkile başarılabilmesi için hükûmet mühim bir kanunla aldığı salâhiyetlere dayanarak faaliyete geçti. Fakat bunda yalnız hükûmetin tedbirleri kâfi değildir. Bütün milletin tam bir vahdet halinde ve elbirtliğiyle çalışması lazımdır. Bugünkü harplerde cephe ve cephe gerisi mefhumu kalmamıştır. Harbe giren bir memleketin her tarafı cephe gibi tehlikeye maruzdur. Muhare-

be tedbirlerine ve hazırlıklarına bütün vatandaşların aynı gayret ve imanla iştirâk etmeleri zarurîdir. Ancak bu sayede harbi muvaffakiyete erişirmek kabil olur. Muharebenin uzun zaman devam etmesi ihtimaline karşı her ihtiyacı asgarî sarfiyatla yapmak bütün vatandaşların vazifesidir. Hususî hayatımızda da buna riayet ederek Muharebe ihtiyatı istoklarının vücuda gelmesine yardım etmeliyiz. Busuretle harbin sarfiyat ve istihlakâtını telâfi etmek mümkün olabilir.

Vazifelerimizden biri de muzır maksatlarla yapılan propaganda lara kanmamak ve kapılmamaktır. Türkiyenin siyaseti milletin iradesine istinat eder. Ve onun arzu ve kararlarına göre idare olunur. Hileli tertiplere düşeceğimize, yanlış yollara sürükleneceğimize katıyyen ihtimal verilmemelidir.

Bütün millet efradının böyle zamanlarda dikkat etmeleri lâzım gelen başka bir nokta da, işler hakkında vatandaşlarımızın bildikleri veya öğrendikleri hususatı şurada burada söylemeyeğe dikkat etmeleri çok mühimdir. Bunda ufak bir ihtiyatsızlığın memlekete büyük zararlar getirebileceğini hatırdan çıkarmamalıyız.

Arkadaşlar:

Reisicumhurumuz Sayın İsmet İnönü'nün yüksek idaresi ve isabetli görüşleri sayesinde Türkiyenin dünyayı dehşete veren bu badirede millî menfaatlerimize en uygun ve salim bir yol takip edeceğine kanaatimiz vardır. Millî Şefimize sonsuz saygılarını sunarak sözlerime nihayet veriyorum.

Yarının Emniyeti İçin Böyle Çalışılır!.

14 - 3 - 1940

Lise birinci devre (Sabahçıları) dağılıyor, (Öğleyinciler) toplanıyor. Eski Şehitçocukları Yuvası, Lisenin bugünkü üçüncü lâhık binası, önü çocuk mahşerini andırıyor. İki grubun toplanma, dağılma saatlerini birleştiren dakkada ben de okul kapısı önündeyim. Muhtelif satıcılardan başka tanıdık birçok simalar, tüfekli, formalı şahıslar kalabalığı dikkat nazarı celbedecek derecede... Herbirisinden iltifat topluyorum. Çocuklar da merakta.. Birsey kapabilmek maksadiyle halkalanıyorlar.. Gittikçe de büyümek istidadını gösteriyor bu halka..

Mektebe girdim: Hareket bu rada daha fazla. Makam meşgul. Kolları bantlı zevat, orada burada yer almışlar. Kapıda, bir de jandarma müfrezesi var.

Passif korunma tecrübesi yapılabileceği..

Bugün ekiplerden bir grubun karargâhı Lisenin bu üçüncü binası ittihaz olunmuş.

Mektep, binasından gerekenleri bu hareketli ve tedbirli insanlara terketmiş olmakla beraber, kendi işi üzerinde pek titiz bulunmakta, hiçbir aksaklık zühur etmesin diye sade dikkat kesilmekte..

Bir nöbetçi öğretmenin, işaret ve idaresine tâbi olan mektepte, talebe ve muallim programlarını harıl harıl tatbik etmekte, vazifelerini normal vakit-

ler gibi ifa eylemekte çok ciddi-yet göstermekte.

Mektebi âdeta işgal altına almış bulunan Gazdan Korunma Amirliği bir kolunun işine, ne talebe, ne muallim ilgili değil. Kendi vazifeleri peşindeler..

Birinci ders başladı. Geçti, teneffüs yapıldı. İkinci ders saati gösteriliyor. "Alârm," işareti verildi. Sınıflarda hareket yok, çocuklarda telâş yok, ders devam ediyor. Ekiplere bağlı, yüze yakın pasif korunmada vazifeliler, emre hazır bir halde. Karargâh amirinin odası işliyor. Telefon söylüyor. Komiser, ekiplerden ayırdıklarını yolluyor:

— Yangın azmış, ikinci grup, çabuk erişin! emrini veriyor. Hemen kafile koşuyor.

Biraz sonra bir kumanda daha işidiliyor:

— Yangın Hacilbeyinde.. Çabuk bir gurup daha erişsin!..

Bir aralık, yaralı da getiriliyor.. İşler görülüyor, gerekenler yapılıyor.

Karargâh, bir harp cephesi gerisi vazifesini çok muvaffakiyetle ifa ediyor.

Sınıflar, üçüncü ders için muallim değiştiriyor. Onlar da cidden çok muvaffakiyetle vazifelerini ifa ediyorlar.

Her iki taraf da yarının emniyeti için çalışıyorlar. Bugünkü görüş bende, saadet doğurdu.

Hele, yüze yakın Balıkesirli-nin, talebeler işlerine başlamak

Bir Hitabe..

Sayın bayanlar, baylar.

Bu gün, şu anda, bu çatı altında 19 Şubat - 1932 de açılan Halkevlerinin sekizinci yıl dönümünü kutlulamak üzere toplanmış bulunuyoruz Memleketin bütün bucaklarında bizim gibi daha 373 Halkevi, bu anda aynı maksatla toplanmış bulunmaktadırlar. Bu münasebetle huzurunuzda Halkevleri hakkında birkaç söz söylemek vazifesini üzerime almış olmaktan büyük bir kıvanç ve bahtiyarlık duymaktayım.

Memleketimizin her köşesinde halk içinde bir halk müessesesi olarak çalışan Halkevlerimiz, kütüphane düşünüş ve zihniyetle fert düşünüş ve zihniyetini birleştiren ideal ile reel yekdiğerine bağlayan inkılâbımızın en faal ve verimli müesseseleridir.

Uzun asırlar, hiç etrafına bakmadan, ne çevresindeki ve ne de içindeki ileri ve geri vaziyetleri görmeden yaşamış olan eski Türkiye, cemiyet ve devlet bakımından bugünün, muasır hayatın ih-

üzere, çok yollu ve iyi bir şekilde sınıflarına girerken, ders yaparlarken koridorlarda bulunması; baba oğul, amca, yiğen birbirlerini yılmışmadan ve emin gözlerle görmeleri çok ulvî bir müşahede levhası idi.

Passif korunma amirliğine, mektebi karargâh yapmakla, iki yarının emniyeti için çalışanları bir arada görmek bahtiyarlığına bizi erdirdiğinden ötürü teşekkür etmekten zevkaldığımı söylemekten kendimi alamadım.

EMİNİTTİN ÇELİKÖZ

tiyaçlarına cevap veremiyen bir takım yanlış prensiplere saplanmıştı. Bu yanlış ve binnetice zararlı prensipler, cemiyet ve devleti düşünmekten ziyade cemiyet ve devletin başında ancak tarihi bir hakla bulunan hanedan dedimiz bir ailenin kendi menfaatlarına hizmet ediyordu. Bu aile, cemiyet ve devleti kendi emellerine göre kullandıktan maadâ bazan devleti cemiyete musallat ediyor, bazan da cemiyeti devlete karşı isyana sürüklüyordu. Bu suretle cemiyetle devlet arasında bir uçurum meydana geliyor, bu iki unsur birbirine çok yakından ilgili ve bağlı olduğunu unutuyor ve neticede cemiyet de devlet de bin türlü felâketlere uğruyordu. Bunun en son misalini, mazinin pek derinliklerine gitmeden, yakın tarihimizde görmek mümkündür:

İşte hepimizin bildiği, hepimizin acı hatırasını taşıdığı büyük harp ve büyük harp sonundaki Türk tarihinin eşsiz faciası..

Yurtdaşlarımız:

Eski rejimin, imparatorluk devrinin, en büyük hatası, cemiyetle devleti yekdiğerinden uzaklaştırmış ve kütüphane düşünüş ve zihniyetle fert düşünüş arasındaki yakınlık ve ahengi takdir edememiş olmasıdır.

Bu günün rejiminde, cemiyet ve devlet, kütüphane düşünüş ve zihniyetle fert düşünüş arasındaki yakınlık ve sıkı bağları eyice anlamışlar ve yekdiğerinin yaratıcısı, yaşatıcısı ve yükselticisi olmuşlardır. Bu reel olduğu kadar ideal rejim, Türk milleti-nin şuur ve enerjisinin şahsiye-

tinde göz kamaştırıcı bir nur gibi parladığı ve beşeriyetin son ferdine kadar parlayacak olan büyük Türk kahramanı Atatürkün, Atamızın bize en kıymetli bir vediasıdır.

Bugün devletle cemiyetin yakın münasebetlerini, akrabalığını bize en güzel, en doğru, en iyi şekilde anlatan ve bir realite olarak gösteren Cumhuriyet Halk Partisidir. Bu parti sayesinde memleket tek bir kafa gibi düşünüyor, tek bir kalp gibi çarpıyor, tek bir vücut gibi yürüyor. Partimizin, hepimizin bildiği şu altı umdesi, Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, halkçılık, laiklik, devletçilik, inkılâpçılık medenî yaşamak ıztırasında olan her millete düstur olabilir. Çünkü bu umdeler uzun asırlar zarfında muhtelif kavimlerin ve bütün beşeriyetin bünyesinde büyük ihtilâçlar, büyük buhranlarla vuku bulan kareket ve değişikliklerin ortaya attığı bugün için doğru olduğu gibi yarın için de kıymet ve ehemmiyetini kaybetmeyecek olan büyük bir hakikatın ifadesidir. İşte bu prensipleri dünün ve bu gününün realitesinden çıkarmış olan C. H. Partisi cemiyetle devletin yakınlık ve bağlarını temin ve tanzim ederken aynı zamanda cemiyetin kütle kalitesiyle fert kalitesini taktir etmediği, bu kaliteleri yükseltmediği, ve birbirile imtizaç ettirmediği bir zaruret olarak gördü. Çünkü düne ait ihmallerin telâfisi, gelecek nesillerin iyi bir şekilde pürüzsüz bir şekilde, pürüzsüz bir muhitte inkışafı ancak kütle kalitesi-

nin ve kütle içinde bulunan fert kalitesinin yüksekliği ile kabil-di İşte, C. H. Partisi 1931 mayısında - ki üçüncü büyük kongresinde - bu maksat için halk terbiyesini kabul etti. Ve 19 Şubat 1932 de memleketin muhtelif köşelerinde Halkevlerini açtı. Başlangıçta sayısı 14 olan halkevlerinin bu gün 373 çe çıkması ve birçok küçük nahiye veya köylerde de " Halkodası " adile bu parti kültür organının inkışafı partimizin görüş ve kararındaki isabeti isbata kâfidir.

Yurtaşlarım:

Bugün çatıştı altında toplandığımız nahiyesinin vazifesi büyük olduğu kadar ağırdır. Çünkü Halkevleri, Atatürkün memleketi kurtarmak ve milleti korumak için bulduğu ve koyduğu prensiplere en kısa bir zamanda ve bütün millete şamil olarak randman verdirmek ve bu randmanı dünün ölçüsü ile değil bu günün beynelmilöl ölçüsü ile kıymetlendirmek iddiasındadır. Halkevleri, Türkün kütle kıymetiyle fert kıymetini ideâl bir şekilde hemen yükselmediği gaye edinmiştir. Zira Türk halkı, yüksek mefhumları anlayabilecek bir seviyeye çıkmış olsun ki yüksek idealleri tahakkuk ettirilebilen ve bu idealler insanı, cemiyetleri inkışafı uğratan bir hayal olarak kalmasın.

Bu gaye için Halkevleri sınıf farkı olmıyan ve tanımayan memleketimizde, ancak okullarda ve üniversitelerde görülen resmî tahsil ve terbiyenin dışında kalmış olan her yaşta, yedisinden yetmişine kadar kadın

erkek bütün yurtdaşları kendi kucagında yetistirmek, onlara müstakil ve ileri milletler fertlerinin haiz olduğu kaliteyi, tekniği, bilgi ve göreneği vermeğe çalışmaktadır. Bu yurtdaşları münver diğer yurtdaşlarla birlikte sıcak bir yuvada mukaddes sönmez bir meşale etrafında toplayarak dünden bugünden haberdar etmektedir. Busuretle bir çatı altında bütün millet fertlerini mazisinden, bugünkü vaziyetinden, beşeriyet içindeki mevkiinden sahih malûmatla teçhiz ederek yüksek bir hayat ve kültür seviyesine biran evvel ulaştırmağa gayret etmektedir. Bugüne kadar bu yolda Halkevlerinin çalışması gözle görülen çok ey neticeler vermiştir. İşte C. H. Partisinin ana prensipleri içinde çalışan münhasıran halk için kurulmuş olan partinin bu mühim organı, milletin tek kafa halinde düşünmesini, tek vücut halinde hareketini temin etmekle millet vicdan ve irfanında ne büyük bir rol oynadığını gelecek nesillerin katiyen unutmıyacağına kanıim.

Sözümü bitirirken bir millet ferdî olarak, bir asker olarak, bir devlet şefi olarak bize rehberlik etmiş, memleket ve milleti realiteye ideâl bir şekilde ulaştırmış ve bugün ebedileşmiş olan Atamızın minnetle, tazimle hatırasını anmağı en mukaddes bir vazife bilir ve onun ideâl arkadaşları Millî Şefimiz İsmet İnönüne sağlık dilerim.

25 2 1940

Lise Tarih öğretmeni
RAFET ONURLU

Talabe Ödevleri:

Ferağat

Mehmet fakir bir ailenin, biricik çocuğuydu. Yaşı 10 ya var ya yoktu Fakat fakir olmalarına rağmen, bir gün eline nasılsa 10 kuruş geçmişti. Mehmedin, bir huyu vardır ki: Şekerlemeleri çok sever. O gün, şekerçi dükkânının önünden geçerken, vitrinleri doluran pasta ve şekerlemelere hayran, hayran bakıyor, aklından şunları geçiriyordu:

— Ah! ben de şu vitrinlerin içinde olsam, bana kimse karışmasa da şunları bir güzel doya doya yesem!..

O sırada yoldan, komşuları Ayşe kadının oğlu küçük Ekrem geçiyordu.

Halî pek durgun ve düşüncelidi Akşamki yiyeceği dayak aklına geldikçe deli gibi oluyordu. çünkü anasının süt almak için verdiği 10 kuruşu kaybetmişti.

Mehmet bunu gördü:

— Nerden Ekrem böyle? Dedi

— Hiç sorma, daha iyi!

— Ne oldu? Neye çok müteessirsin?

Ekrem, bu sırada kendini salıverdi, Ağlamağa başladı:

— Bugün annemin süt almak için verdiği on kuruşu süt almağa koşarken düşürdüm...

Mehmet derin bir düşünceye daldı:

— Ayşe kadın pek sert, diyordu Kimbilir, küçük Ekremi ne kadar harpalıyacak, belki de dövecek. Fakat şekerlemeleri nasıl feda etmeli? Ne olacak canım!.. Ben

Bir Konferans

— II —

ESAT BUDAKOĞLU

(Başı 85 inci sayıda)

Ertesi günü belediye meydanına toplanan halkla temas etti. Onlara çok kuvvetli olan mantığı ile sormuştu:

— Bizim kıyafetimiz millî midir? Hayır cevabını aldı. Bu de fa:

— Bizim kıyafetimiz medenî ve beynelmilel midir? Diye sor-du. Bunun cevabı da menfî oldu.

Bunun üzerine o günkü kıyafetimiz hiçbir kıyafete benze-medigini izah ettikten sonra «Medenî ve beynelmilel kıyafet milletimiz için lâayık bir keyfiyettir. Onu giyeceğiz» dediler. Bu emir bütün süratle memleketin her köşesine yayılmıştı. 25 teşrinsani 1925 de şapka kanunu kabul edildiği zaman herkes medenî olan kıyafetini iktisap etmiş bulunuyordu.

bunları yemesem de, bir şey kaybetmiş olmam. Fakat Ekrem!..

Mehmet nefisini yendikten sonra parayı Ekreme uzattı:

— Al kardeşim sen hiç üzül-me. Yalnız sıkı tut. Ne olacak, insanlık hali, yine düşebilir. dedi.

Ekrem ağlar bir sesle:

— Yaşa be Mehmet abi, beni büyük bir sıkıntıdan dayaktan kurtardın. Diyerek Mehmede veda etti ve koşa koşa uzaklaştı. Mehmet onun arkasından kalbi ıftiharla dolu olarak baktı. Çünkü o iyiliklerin en iyisini yapan temiz ruhlu bir Türk Çocuğudur!..

Lise S: 1 - I - 1927

C. ATAKENT

30 Teşrinsani 1925 tarihinde türbelerin, tekkelerin kapatılması ve dinî kişvenin herkes tarafından geyilmemesi hakkındaki kanunla hilâfet müessesesine bağlı son ankaş ortadan kaldırılmış oluyordu.

Artık kanunlarımızın dinî tesirlerden sıyrılarak millî ihtiyaçlara ve hukuk ilminin telkinatına göre yeni baştan ıslâhı sırası gelmişti. 17 Şubat 1926 da Türk kanunu medenisinin kabulü ile ıslah sahasındaki ilk adım atılmış oluyordu. Bunu sekiz marta borçlar, on üç matta Türk ceza, 28 hazıranda ticaret kanunları takip etti. Osmanlı saltanatında en fazla ihmal gören hukuk sahamız bu suretle lâayık olduğu ehemmiyet ve mevkii Cumhuriyet devrinde almış oluyordu. Hukuk ilminin en ileri prensipleri kanunlarımızda yer almış ve millî ihtiyaçlara cevap veren bir mükemmeliyet kazanmıştı.

Hilâfet, Meşihat ve Evkaf lağvedildikten, tekke ve zaviyeler kapadıldıktan sonra din ile devlet arasındaki filî irtibat kalkmış bulunuyordu.

Tedrisat, devlet, sosyal hayat, kanunlar ve şahsî zihniyet baştanbaşa lâikleşmişti. Fakat teşkilâtî esasiye kanununun ikinci maddesinde hâlâ Türkiye devletinin dinî, dinî ıslâmıdır kaydı yaşıyordu. Filen mevcut olan lâikliği hukukan da tanımak lâzımdı

(Arkası Var)

Evimizin Neşrettiği

KİTAPLAR

- 1) — Halkevimizin sekiz aylık çalışması
- 2) — Köy kitabı
- 3) — Öz Türkçe adlar.
- 4) — Çepniler,
- 5) — Halk inanmaları,
- 6) — Özel görenek ve inanmalar,
- 7) — Atalar Sözü
- 8) — Bağcılık,
- 9) — Verem,
- 10) — Yusuf Fakih,
- 11) — Yurdum için,
- 12) — Bal kesir Coğrafyası,
- 13) — Konferanslar
- 14) — 17,18 inci asırlarda Balıkesir şehir hayatı,
- 16) — Köylü Ormandan nasıl faydalanır,
- 17) — 19 Mayıs,
- 18) — Yağcılar ve Savaş-tepe mânileri.
- 19) — Öz Ses ve Zevk kaynaklarımız.
- 20) — Balıkesir ve civarında Yürük ve Türkmenler
- 22) — Türkiyede Su ve Ağaç meselesi
- 23) — Uygurlar ve Uygur Medeniyeti

ÇIKMAKTA OLANLAR

- 15) — Vesikalar
- 21) — Halkiyat

HALKEVLERİ DERGİLERİ

Halkevinin adı	Derginin adı	Kaç günde bir çıktığı
Adana	Görüşler	Aylık
Afyon	Taşpınar	»
Amasya	Yeşilirmak	»
Antalya	Türk Akdeniz	İki aylık
Bafra	Altın Yaprak	Aylık
Balıkesir	Kaynak	»
Bursa	Uludağ	Üç ayda bir
Burdur	Ülker	Aylık
Artvin	Çoruh	İki ayda bir
Denizli	İnanç	Aylık
Diyarbakır	Karacadağ	»
Elaziz	Altan	»
Eminönü	Yeni Türk	»
Eminönü	Halk bilgisi Haberleri	İki ayda bir
Kayseri	Erciyeş	Aylık
Eskişehir	Halkevi	»
Gireson	Aksu	»
Isparta	Ün	»
İzmir	Fikirler	15 günde bir
Kars	Doğuş	Aylık
Konya	Konya	»
Manisa	Gediz	»
Mersin	İçel	»
Merzifon	Taşan	»
Milâs	Yeni Milâs	»
Muğla	Muğla	»
Niğde	Akpınar	»
Niksar	Ülker	»
Trabzon	İnan	»
Samsun	19 Mayıs	»
Sinop	Dıranaz	»
Sivas	Orta yayla	»
Yozgat	Bozok	15 günde bir
Zonguldak	Kara Elmas	3 Ayda bir